

KIADÓ HIVATAL:
Szikes Antalkönyvnyom-
dája, hova az előfizetés
pénzek, hirdetések és
minden a kiadóhivatal
érdeklő közlemények
küldendők.

Nyitványban egy
sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos
áron vetetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 5 frt. —
Félévre . 2 frt 50 kr
Negyedévre 1 frt 25 kr
SZERKESZTŐSÉG.
Beliczey-ut, 15. szám
hova a lap szelvényi ré-
szét illető közlemények
küldendők.
Kéziratok nem
adatnak vissz

A közjó érdekében.

(*) A szarvasi önkéntes tűzoltó egyesület első szervezkedő gyűlését tartotta mult vasárnap — szép számú hallgatók jelenlétében. Csak-hogy a hallgatók nem maradtak ám némán; hallottunk olyan szavakat is, a melyek hallatára minden jobb érzésű ember vére felforr, és a szánakozás egy nemével tekintett a „felséges nép” kék mándlis, pörge kalapú, és mosdatlan száju szónokaira, a kik már a gyűlés megnyitásokor felemelték tiltó szavukat, kézzel lábba hadonázva, kiabáltak: „Nem kell nekünk tűzoltóság.” Az egyik pláne példával is akarta ilusztrálni a tűzoltói intézmény káros voltát, hiába csillapították az intelligens hallgatók nehánya, bőszt dühében nem hallgatott rájuk, szónoki dühe nem ismert határt.

Szomorú dolog az, mikor a lakosság számra nagyobb zöme, már eleve állást foglal egy oly intézménnyel szemben, a melynek csak egyetlen célja van: embertársainkon segíteni, a midőn olyan közhasznú és megvalósulása esetén az emberi szorgalomnak sok éven át megtakarított gyümölcsét védeni szándékozó testület ellen már, az alakulás legelső pházisában is ellenszenv uralkodik ép azok részén, a a kiknek legfőbb és legszentebb érdekeik tenéck kívánatossa, még ha anyagi áldozatok árán is, megalakítani a tűzoltó testületet. Igazán, csak sajnálatunkat fejezhetjük ki a „felséges néppel” szemben, itt városunkban, a mely nem csak a szépnek és jónak, de a hasznosnak, kívánatosnak és célszerűnek is ellensége.

És miért? Azért talán, mert fél, hogy pénzbe fog kerülni? Korántse, mert azt kijelentették a gyűlés megnyitásokor, hogy ne féljenek, nem fog pénzbe kerülni. Nem a takarékosság szempontjából ellenzi a szarvasi nép egyrésze a tűzoltóság intézményét, hanem azért,

mert látja, hogy na drágos emberek állnak a dolog élén.

Igenis ezért. Mert a szarvasi köznép legnagyobb része még sok ideig, minden olyan mozgalomban, a melynek élén urak állnak, az ő érdekeit látja veszélyeztetve. Mert még nem áll az érettségnek azon fokán, hogy belátni képes lenne, mikép az az intelligens osztály, a mely bárminő közhasznú cél megvalósítása esetén a köznép működését is felhasználni akarja, ép úgy tartja szem előtt, de sőt jobban, az egész város lakosságának érdekét, mint a magáét. Mert még Szarvason is divik a köznép soraiban, elég szomorú, hogy úgy van, azon ferde felfogás, hogy az urakban csak elenségeket lát, hogy azok minduntalan újabb és újabb terheket akarnak a nép vállaira rakni és magokat ezen terhek viselése alól kivonni. Mert ha nem így volna, miért elleneznek oly hevesen a tűzoltó egylet megalakítását? Miért kiabáltak a főjegyzőjüknek, a mikor az megmagyarázta nekik, hogy ha jészántukból nem akarják, — majd megcsinálja a megye az az ő zsebükre: „nem kell tűzoltóság.”

Más okát ezen ellenszenves viselkedésnek, nem vagyunk képesek feltalálni. Bár találnánk egyet, semmi esetre sem lenne oly elszomorító, mint ez.

Legyünk résen, ne ejtsük el a tűzoltó egyesület eszméjét, már csak azért sem, nehogy azon hitet ápoljunk népünkben, hogy az ő akaratukon tört meg a mi tisztességes munkálkodásunk. Mert ha most hallgatunk rájuk, ki tudja holnap, holnapután nem fognak e sokkal fontosabb mozgalmat elnyomni csak azért, hogy megmutassák, hogy ők az erősebbek. Nem akarunk osztályharcot jelen sorainkkal, de rá akartunk mutatni egy olyan nyílt sebére közügyünknek, a mely csak úgy fog gyökeres orvoslást találni, ha megtörjük a köznép áldatlan tusáját, a melyet minden hasznos mozga-

lommal megvívni kész, egyedül azért, hogy: „az uraknak ne legyen igazuk”. Megtörjük pedig akkor, ha először szelid szavakkal világosítjuk meg az ő elméiket, hogy a mit akarunk, mindnyájunk érdekében akarjuk, ha pedig ez nem használ, megvalósítjuk eszméinket még az ő akaratuk ellenére is.

Még egyszer: szinpártoló egyesület.

Nem sokára megnyílik a szini saison városunkban és még ma sem tudjuk, lesz e olyan társulat az idén, mely képes lesz megfelelni a szarvasi szini publicum követelményeinek. Az idei saisonra ki van adva a színház, de úgy tudjuk, hogy olyan embernek, a kinek sem társulata, sem repertoírja nem felel meg a mi követelményeinknek. Tegyük fel, hogy be fog jönni városunkba és a társulat üres házak előtt fog játszani, szinte halljuk már a director panaszdalát, hát ilyen ez a lelkes, messze földön híres szarvasi színházi publicum, a mely éhen hagyja halni nyelvünk apostolait. Igen ám, ha a társulat csakugyan nyelvünk apostolainak tábora lenne, nem halnának éhen e város falai között, a hol nem egy társulat talált igazi otthonra és a honnét nem egy director tömött tárczával távozott. De addig, míg egy derék társulat be nem jön városunkba, addig inkább egy se jöjjön, nem arra való a szarvasi színház, hogy fából épített falai között a színészek nyomorogjanak, mert nyomorognak, ha olyanok lesznek, mint a minők tavaly, vagy az idén is már szerencsétlettek bennünket.

Többször elmondtuk már nézetünket, miként lehetne a bajon segíteni, most a szini saison küszöbén szükségesnek tartjuk újból

T Á R S U L A T

VENDÉG-KÖNYV.

A tenger megtört albergónk falán,
Én elmerengve néztem.
Szobámba jött egy szép olasz leány,
Nagy könyvet hozva kezben.

„Signor — enogta csendesen —
Csak arra kérem szívesen . . .
Vendégeinknek könyve ez;
S a Signor lesz olyan kegyes,
Beírja majd nevét s a szép hazát,
A melyből hozzánk utra szállt.”

És így feleltem: „Szívesen,
A mint kívánja kedvesem.
Beírom, hogyha kell, szerény nevem,
S egy szép hazát túl a tengeren.”

S tintába mártva tollamat,
Beírni készülök, hol hely maradt
De hirtelen egy gondolat
Megállítá a tollamat;
Az eszme, mely utamban szerteszét,
Mint árnyékom úgy elkisért.
Az útban, sokszor kérdezék: ki Ön?
Hova megy? honnan és mióta jön?
S a mint szokás, mindenkor ráfeleltem —
De mindenkor megdöbbsent tőle lelkem.

Most melán gondolkozva kisség,
Az ócska könyvbe bétékinték,
Hogy lássam: ennek vajjon mit feleltek,
Kik én előttem innen útra keltek?
Sok név, megannyi ember és sok hon fia:
Spanyol, dán, angol, német, francia
Ez új világból jött az ó világra,
Vagy Alpesekről szállt az Adriára . . .
És mind tovább, előre ment s ki tudja,
Hogy merre vitte s tart-e még az utja?

Ti gondatlan, ti röpké vándorok,
Egy-egy neve, kik itt beirtatok,
Az arezotokból, lényetegből semmi nyom,
Habár a vágtyól égve kutatom.
Hisz itt a légben, mely szobámba rezdül,
Hány ember, asszony, gyermek ment keresztül
És nem hagyott még oly nyomot se ben,
Mint könnyű sarka sína tengeren.
S a tér, a melyben testem fog helyet,
Nemrég a testeteknek engedett;
És minden testtel itt e térben egy világ:
Érző, gondolkozó, eselekvő ember állt . . .
De hogy tovább haladt — utána nyomba'
Szárnyát a végtelen tér újra egybevonta;
Miként ha nem lett volna itt sosem . . .

Miért volt hát? — remegve kérdezem!
Mi emberek, kik járunk át az életen,
Küzdvé itt is, ott is, száz helyen,
És mindig azt gondoljuk önmagunkba:

Hogy mit tevének, nyomot hagy majd a munka;
Van cél, a melyért lenni kell és ép eként!
Ki mondja meg, vajjon nem tévedünk?
Hogy létünk össze nem csap-e sirunk felett
Oly nyomtalan, mint lég ez utazók megett?..

A könyvet közbe lassan forgatám,
Csodálva várt a szép olasz leány.
Hogy vár a könyvre már is elfeledtem,
S a tollat is leejtém önteledelem . . .
Fölvette s újra kérve szóval:
„Signor, néhány rövidke szóval
Hazáját és nevét jegyezze be,
Hová megy s honnan érkeze?”
S immár beirtam. Ámde a való helyett,
Mit érzetem sugott s mi így következett:
Hazám a T e l l u s, e m b e r a nevem,
Az már a multté — honnan érkezem!
S hová megyek? Egy olyan oceán
Van én előttem, melynek partja nincs talán . . .
S hozzá tevé: de szóval, felderülve:
„Ha nem jó, Signorina, hát törölje!
Akkor csak úgy tesz, mint talán az élet,
Mely nagy könyvébe egy sort irat véled;
Aztán kitorli, mintha ott se volna —
Törölje bizvást drága Signorina! . . .”

GONDA DEZSÓ.

elmondani. — Évekkel ezelőtt, a mikor Krecsányi, Aradi, Sággy vagy Gsóka társulata kereste fel városunkat — volt szinpártoló vagy szinügyi bizottság, a mikor pedig, Borsodi, Bárdi, Gerőfi meg Homokai társulata szerencsétlenül bennünket, akkor színét se láttuk a szinügyi bizottságnak. Pedig az elől említetteknek nem volt szükségük a pártoló egyesületre, azok megélték anélkül, de az utóbbiak, kiűzésére a hatóság segélyét igénybe venni a szinpártoló egyesület lett volna hivatott. Akkor amikor arról van szó, hogy kinek adassék ki a színház, első sorban a szinpártoló egyesület véleménye legyen a döntő. A szinpártoló egyesület tagjai között ép a színházi bérlők vannak legtöbben, saját érdekek kívánja tehát, hogy körültekintők legyenek véleményük nyilvánításakor. Tegyük kötelességévé az igazgatónak azt, hogy csak jólszervezett társulattal és élénk, változatos repertoírral jöjjön be városunkba és akkor minden módon gyámolítani fogják, ha pedig nincs jól szervezett társulata, kimélje meg a publicumot és kimélje meg magát. Abban a városban, a hol egy Krecsányi, Aradi, Csóka hónapokon keresztül tisztességes anyagi haszonnal nyaralt, ott van publicum, és ez a publicum, megérdemli azt, hogy ne tekintsek ezt a várost a szinigazgatók — a fogyatékos, szervezetlen és tanulatlan társulatok Mekkájának!

S p e c t o r.

T a n ü g y.

Iskola i értesítő k. Vettük a szarvasi főgymnásium évi értesítőjét 1891—1892-ről. A programi értekezést ez idén Benka Gyula igazgató készítette. „A példa nevelő befolyása a gymnásiumban,“ ezt a címet viseli kitűnő paedagogusunk értekezése, a melyben alapos tudással és tanári pályáján szerzett becses tapasztalatok felhasználásával mutatja ki a szerző, a példa nevelő befolyását. — Az értesítő ezen kívül a gymnásiumra vonatkozó összes adatokat tartalmazza s hiven adja elő a lefolyt tanév összes eseményeit. — A főgymnásiummal kapcsolatban levő tanítóképzőről is beszámol s a növendékek által feldolgozott tananyag kimerítő képét adja. — Meleg szavak-

ban emlékezik az intézet elhunyt tanáráról, lapunknak sok éven át buzgó szerkesztőjéről: néh. Mihályfi Józsefről, — benne ugyan mond, „sokoldalú tanárt, s oly jókedvű vállalkozót vesztettünk el, ki többször megkönnyíté az alakuló tanév gondjait azzal, hogy nehézségek esetén nem vonakodott oly foglalkozási körbe belépni, melyet már hosszú tanári pályáján betöltött.“ — A tanulók száma az év elején 392 volt, vagyis a tavalyihoz képest 14 főnyi emelkedést mutat; évvártáig azonban e szám — részint elhalálozás, — részint kibetegedés — részint az intézet kötelékéből való kiválás átal 361-re apadt le. — Nyelvre nézve a tanulószám önvallomása szerint volt (az év elején) 389 magyar, 3 tót. Vallásra nézve: ág. evang. 200, ev. refom. 27, rom kath. 93, görög katolikus 5, görög keleti 18, unitarius 1, izraelita 48. Honosság szerint: 127 helybeli, 93 megyebeli és 172 más megyebeli. Érettségire jelentkezett: 43, az írásbeli folyama alatt visszalépett 2, az írásbelit meg nem állotta 2, s így a szóbelihez 39-en járultak, kik közül egy évre vettettet vissza 1, két hónapra egy-egy tárgyból 5. Az érettségi vizsgát sikerrel: 33-an állották meg és pedig jeles eredménnyel: 6 névszerint, Balázs Ádám, Klein Lajos, Králik Pál, Lichtenstein Zoltán, Misley Kálmán, és Sztraka Ernő. Jól érettek lettek: 10-en, egyszerű érettek: 16-an. — Az érettek közül: thelogiai pályára 3-an, jogira 6-an, orvosira 4-en, bölcsészetre 4-en, technikaira 5-en, gazdaságra 5-en, katonaira 2-en; vasuti és postaira 2-en. művészetre 1 lép. — A főgymnásium kebelében fennálló Vajda Kör Moravcsik Géza elnöke alatt 18 ülést tartott. Az ülésekre beérkezett 16 próza, 3 költői mű és 10 bírálat. A kör márczius 15-én és május 26-án nagy közönség jelenlétében díszülést tartott. — A főgymnásium ifjúsága ezen kívül a disztornázásban, vivásban, valamint az uszás és korcsolyázásban gyakorolta magát a szaktanár felügyelete mellett, tanárkari engedéllyel a nagyobb tanulókból zenekar is alakult. — Kimerítően ismerteti továbbá az értesítő a lefolyt tanév összes eseményeit, s 80 oldalnyi terjedelmében az iskolai év minden mozzanatairól beszámol. A tanári kar 11 rendes és 4 helyettes tagból állt, vallástanároknál 5-en működtek.

Az állami és a helybeli nőegyesület által támogatott elemi és polgár leányiskola értesítőjét Moravcsik Géza intézeti igazgató közli. — A 36 oldalra terjedő értesítő első közleménye: Pár szó a rajztanításról leányiskolákban: írta Lányi Gusztáv. — A leányiskolai rajztanítás practikus voltát fejtegeti a főgymnásium nyugalmazott tanára. — Az intézet tantestülete 10 tagból áll. Az elemi és polgári iskolai növendékek száma az év végén: 57 volt. — A polgári leányiskolát fenntartó társulat választmánya, mely mint iskolaszék örökös az intézet összes szellemi és anyagi javai felett, 12 tagból áll. — A tanítás teljesen az állami polgári iskolai tanterv értelmében és szellemében történik s a tanítás a 4 polgári osztályon keresztül a tanterv teljes anyagát kimerítette. — A növendékek dícséretes szorgalmáról tanuskodik az 1891—92-ik tanévben készített női kézimunkákról adott kimutatás. (A munkakiállításról lapunk f. é 27-ik számában bővebben emlékeztünk meg) mely szerint az elemi osztályokban: 94 pár, illetve méter, a polgári osztályokban: 473 pár, illetve méter készített.

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kiknek előfizetése a jelen negyed végével lejár, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében akadályok merüljenek fel. Az előfizetések legcélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők.

Előfizetési feltételek:

Helybenházhoz hordva, vagy vidékre postán küldve

Egész évre . . . . 5 frt — kr
Félévre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . . 1 frt 25 kr.

Szarvas, 1892. jun. 26.

A „Szarvasi Lapok“ kiadóivatala.

POST FESTA.

— Karczolat —

Írta: L é v a y D e z s ő.

Kedves uram bátyám! Csak az esős idő okozta, hogy eddig nem írtam. Mikor olyan borús az idő, nem szeretek egyebet tenni, mint aludni. Ugy sem aludhatom, mikor szép idő van, mert ilyenkor a „Castor“-omat meg az anyósomat sétálni viszem. A „Castor“-on, azon a pompás állaton (tudom, örülne, ha látná) szép ezüstözött szájkosár van, de az anyósomon nincs — már meg a kiállott betegségnek semmi nyoma. Az orvos azt ajánlja, hogy feltétlen nyugalomra van anyósomnak szüksége. Elgondolhatja most már, kedves urambátyám, hogy mennyit sétálok vele. Hivatalba nem járok, a tarokkot elmulasztom, csak hogy anyósom ne pihenessen. Képzeld, a multkor még vadászatra is ki vittem magammal, de a száresák meglátva őt, nem mertek lőtávolba jönni. Föltettem magamban, hogy zarándok utamra, melyet a szent sírhoz, Arábia sivatagjain át fogok legközelebb megtenni, feltétlenül magammal viszem. Akkor jöjjenek a beduinok vagy a tigrisek. Beláthatja tehát uram bátyám, hogy az a rheumatizmus, mely a lábait sanyargatja, még sem olyan nehéz nyavalya, mint az, melyben én leledzem. Gabi bátyámnak csak az a rheuma fáj, mit saját lábaiban érez, de nekem az a rheuma is fáj, mit az anyósom nem érez.

De áttérve levelére, ne sajnálja urambátyám, hogy az ünnepekre nem rándulhatott fel, hogy azokat a „szép napokat“ a tornáczon pipázgatva kellett eltöltenie. Mert először — bármit írjanak is a képes újságok — nem volt ez valami igazi jubileum, másodsor pedig legalább pirosozabb lett az az ezüst kupakú tájképpipa, melyet uram bátyám rám testálni ígért.

Urambátyám azt írja leve'ében, hogy nem hisz a nyomtatott betűnek, mert nyomtatni sok mindent lehet, még hazugságot is, írjam meg tehát én, az egész jubileum mívtöltjét. Hát hogy tagadhatnám meg ezt Gabi

bátyámtól, aki olyan szép pirosra szívjá az én tájképpipámat? Azért hűségesen le is írom saját kezemmel mindazt, a mit saját szememmel láttam és saját testemmel szenvedtem. Igen szenvedtem. Mert ügyje meg, uram bátyám, hogy ez az egész ünnepegy nap nézve merő szenvedés volt. Szendvedtem testben és lélekben.

Szinte fáj a szívem, mikor azt a nagy szegénységet láttam, melylyel a gazdag urak házaikat feldisztették. Olesó pókbáloszövet, pár zászló és kis fénygolyó dominált mindenütt. A fő urak házainak egyrésze, meg a magyar opera (tudja urambátyám, hol karácsonykor olyan sokat boszankodott, mert németül, olaszul meg francziául énekeltek) meg még egy pár középület fényesebb dísz mutatott. Kiaggatott még pár zacherlínporos szőnyeget, meg pár tarka szövetsarabot, a mik há hasonmái a Gabi bátyám slafokjának. Szóval képzeld el urambátyám, mint díszitették föl Gerezdés-Kosztolányt, ha a szolgabíró látogatná meg a falut s akkor lükképet kap a budapesti lázak földszitéséről. De a mi jó királyunk mindezt nem látta, csak azt a lelkesedést, mely mint a hullám gyűrű, úgy terjedt a százczek hosszú során végig. Bizony Gabi bátyám, olyan lelkesedés volt az, hogy azt, az a nagy számú rendőrség, meg még nagyobb számú katonaság sem tudta belénk fojtani. Mit is tehetünk egyebet, hát lelkesedtünk. Látni nem láttunk semmit, csak egymás hátát. A kik az első sorban állottak, azok pedig a rendőrök meg a bakák „waffenrock“-jában gyönyörködhettek. A kik többet is akartak látni, élvezhettek a puskatűst, meg a rendőri lovak patáinak gyöngödségét.

Volt pár diadalívünk is. Különösen szép volt az Andrási-uti és az Albrecht-úti. Csak hogy amilyen magas és egyenes volt az előbbi, olyan alacsony és terde volt az utóbbi. De elvégre is dícséretes munka volt a babos-rákoszdi ácsmesterektől, kik a rokokó meg a reneszánsz-stylt egészen önálló eredetiséggel alkalmazták, teljesen saját ízlésük szerint.

Azt mondják, hogy bandérium volt a bevonulás

fénypentja. Öszintén megvallom, kedves urambátyám az egész bandériumból nem láttam egyebet, mint csak pár, a helyszínén maradt lófarokot. De ez sem lehetett olyan impozáns, hogy érdemes lett volna miatta rheumával fibrándulni. Gerezdés-Kosztolányon külföld bandériumot állíthatni össze, mert itt csak 100 lovas volt az is csupa mánás, nálunk otthon pedig sokkal több lo van, ugy-e Gabi bátyám!

De most jön csak a java.

Lakásom már a jubileum előtti negyedik napon szűknek bizonyult ama nagy számú rokonság részére, mely mind a keblemre borult. Soha sem tudtam, hogy ilyen kiterjedt nagyságu a familiám. A Mái néninek négy koffere volt hat leánnyal, Lencsi néninek hat koffere négy leánnyal, az Aloizia néninek sem koffereit sem leányait nem tudtam megszámolni. Szobámból a szekrényeket, köpöladákat meg egyéb nélkülözhető butoradarokat az udvarra hordattam, hogy csak helye legyen a familiának. Éa magam már a eseléd-szobába szorultam, hol boldogan mosolyogtam egy ősi karosszékre, melyben éjjel pihenni fogok. De mikor a Mihók bácsi berukkolt a Jancsi huszárjával, meg négy utazó bőröndjével, (2 atilla, 3 pár sarkantyus eszima meg pár font szüzdohány volt bennük) meg a konyhából is kiszorultam. Az éjjelt az udvaron, a díofa tetején akartam eltölteni, de onnan meg a szanyogok és eserebogarok üldöztek le. Végre leültem saját lakásom küszöbére és úgy elkeseregtem, mint Marius Carthago romjain. Elgondoltam, hogy milyen boldogok azok a hajléktalanok, legalább menhelyük van. De nekem csak familiám. Nem akarom, urambátyám, a szót szaporítani, az éj egy részét egy gázlámpához támaszkodva, a másik felét pedig egy Erzsébet-téri padon töltöttem el.

Délelőtt természetesen sétálni mentem a rokonokkal, kik bevásárlásaikat eszközölték. Pamutot, harisnyakötőt, selymet, derékfűzőt, szivart, majolikát és kalapot. Az utcák hemzsegték a sok néptől, majdnem úgy, mint az északi tenger a heringtől. Majd engem taszi-

Ujdonságok.

Az önkéntes tűzoltó egyesület, ma délelőtt 10 órakor, az arénában tisztválasztó gyűlést tart.

— **Athelyezés.** Fedor Károly, adóhivatali ellenőr felsőbb rendelet folytán, hasonló minőségben Csabára helyeztetett át. A távozó derék tisztviselő tiszteletére ki úgy hivatalában, mint a magánéletben egyaránt kedvelt egyéniség volt, barátai, szombat este bankettet rendeztek. A távozó helyébe Nemtusa k. Floris, csabai adóhivatali ellenőr jön.

— **Terenyi Lajos kormánybiztos.** A földmívelésügyi miniszter a bácsi tiszaí árammentesítő társulat önálló működését felfüggesztvén, a társulathoz kormánybiztossá, Terenyi Lajos, országgyűlési képviselőt nevezte ki.

— **Halálozás.** Dr. Sinkovits György Szent-András tiszaí orvosát, lapunk munkatársát, súlyos csapás érte. Neje szül. Ruzsicska Judit, f. hó 3-án d. u. 6 órakor, élete 39 évében hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogott halála széles körben keltett igaz részvétet, és a rokonok ismerősek nagyszámú élőkön osztoztak a féj lántában. Az elhunytat Szarvason helyezték örök nyugalomra és utolsó útjára, Szent-András község lakói hosszú kecsi sorral kísérték. — A mindenható adjon erőt a bánatos férjnek elviselni a nehéz csapást és adjon esendős pillanát a korán elköltözött halott földi maradványainak!

— **Helyettes árvászeki elnök.** A vármegye főispánja a nyugdíj igazgató választmány által június 19 én tartott ülésén nyugdíjazott Nagy Károly, megyei árvászeki elnököt, az őszi közgyűlésig helyettes elnöknek nevezte ki.

— **Színészet.** K. Kopácsi Juliska asszony, Szombat este Rip-van Winkle. Plaqueette szép zenéjü operettjében lépett fel s ez alkalommal tartotta jutalomjátékát is. A színház zsűfőlégi megtelt, a páholyoklan és a földszinten előkelő közönség volt jelen. Szébbnél szebb virágcsokrok, és egy hatalmas élő virág koszorú — széles kök szallagján ezen ajánlással: **K. Kopácsi Juliskának: a szarvasiak. 1892. július 2.** Várták, a bájos művésznőt, kit kitérőkor riado taps és éljenzés fogadott. — A lelkes közönség minden dalát megújra, áhítattal leste minden szavát és azt elismerés jeleivel adózott, azért a ritka művelővetért, a melyben sajnos csak oly rövid ideig volt része a szarvasi színház publicumának. A művésznő Lisbetet játszta. Felruházván szerepét mindama kedves vonásokkal, a melyek az ő természetes, kedves játékának alkotó elemeit képezik, — és a melyek mind inkább meggyőztek bennünket arról, hogy K. Kopácsi Juliska, művésznő, a szó leigazabb értelmében. Énekeiről ha mondanánk bármit is, csak előbb mondott szavainkat kellene ismételni. Ezuttal azonban a képek helyek szelleméről szólnunk. Bájosabb, elragadóbb alakot alig lehet képzelni, mint a minő ő volt, ebben a jelenetben. Gyönyörű természetnek minden idomait kezesen emelte ki a testhez simuló trico, mozdulatai plasticusak, mimikája kifejező volt. Lebontott szöke haja dus fürtökben omlott vállára, beárnyékolva arcát

tottak az anyósomhoz, majd az anyósomat én hoztam. Szóval volt ebben a tisztválasztásban némi változatosság — gyönyörűség azonban nem.

Délután az ökörsütéshez vittem a familiámat. Azt hittem, hogy az odavándorló nagy néparadatban majd elveszítjük egymást, de esalódtam. Haszontalan dolog is az az ökör sütés. Sem az ökörnek nem szereznek vele örömet, sem a közönségnek. Nem tudom, látott-e már Gabi bátyám Lyet? Gérezde-Kosztolányon nem igen sütnék ökröt, mert ott az ökrök befolyásos emberek. Itt Pesten azonban az ökröket semmibe se veszik. Műveletlen mészáros legények nyársra huzzák, angolosan megsütik, azután fűrkésző tekintet vetnek az éhes publikumra. S jaj annak, kinek divatos fehér kalapja vagy tisztességes szalón kabátja van; biztos, hogy ahhoz csapódik egy zsírtól csepegő ökördarab.

Este azután a színházban a diszeloadást néztük végig. Műhök bácsi egyre esküdzött, hogy ő ezeket a diszleteket már otthon látta, mikor a megyei állatorvos születésnapja alkalmából rendeztek a Bodorék pajtájában diszeloadást. Azt hiszem Gabi bátyám is ott volt s így műtem vesztett. A tárgya igen eszmedús és magasröptű volt, hogy meg se értették. Némelyek azt mondták, hogy akadémiai pályadíjat nyert, mások meg azt tartják, hogy a darab egy miniszterelnökségi tisztviselő a hadügyminiszter megbízottja és egy állami főmérnök instrukciója után készült, egy darab tízfrankos aranyért. Mi igaz a dologból, mi nem, azt én urambátyámnak most nem irhatom meg. Annyi bizonyos, hogy tíz frankért különb darabot nem lehet kívánni.

Elég legyen annyi, hogy éppenséggel nem kell sajnálnia, hogy otthon maradt.

Most pedig kedves urambátyámnak jó egészséget kívánok!

a melyre szelid mosolyt csalt a publicum elragadtatása, amely ezuttal még a tapsokról is megfeledkezett. — És másnap este a „Madarász“ előadása alkalmából ismét megújult az ovátiók, a melyekben anyi része volt az előző estéken, K. Kopácsi Juliska asszonynak. Valahányszor a színpadra lépett, zúgó tapsvihar fogadta és az előadás végeztekor sem akart szünni a kihívás, a taps. Mintha ezzel is tovább akarta volna maga előtt látni a publicum s az elválás perceit hosszabbítani ezélezták volna azok akiket elbűvölt a kitűnő művésznő játéka, — éneke. Nem vettünk végbucstól tőle, hiszszük, hogy fel fogja még keresni azt a publikumot, a melynek annyi élvezetes órát szerzett, és a mely publicum örömmel látja körében mindenkor, K. Kopácsi Juliska asszonyt.

— **Házi ipar.** A kincstár által beváltott dohány csonagolásához szükséges nyersvászón beszerzéséről — a kormány most gondoskodik. A kincstár ebbeli szükséglete 600000 méter. Megyénk főispánjának sikerült kieszközölni, hogy 300000 métert megyénkbeli szarvasi kincstár, s minthogy városunkban a házi szövőipar elég szépen cultiváltatik felhívjuk az ezzel foglalkozók figyelmét arra, hogy kétféle vászón szükséges és pedig 85 cm. széles ezért az állam folyó méterenként 17 1/10 krt fizet, és 78 cm. széles, ezért pedig 16 1/10 kr. — A szélesebből 100000 méter, a keskenyebből 200000 méter szükséges. A szállítóknak még azon kedvezmény is nyújtatik, hogy a szükséges kendert az állam előlegezni hajlandó, melynek vételárát aztán a munkadíjból fogják levonni. A bővebbi részleteket a főispán annak idején közölni fogja az érdeklettekkel.

— **A Körös mint halastó.** Hol most a Körös szennyes, lüszödött vize áldogál tén nemsokára nagyszámú halak fognak evizkélalni. Egy töképezés ugyanis a Körös holt medrét halastóvá akarná átalakítani, ha a halászati jog bérlelkekkel néhányszor meggyezésre jutlat. A tárgyalások ez ügyben már folyamatban vannak.

— **Árvatári vizsgálat.** Megyénk főispánja nem régiben egy új állást erölt, az árvászeki nyilvántartói állást s erre Szombathelyi S. nevezte ki. A nyilvántartó jelenleg városunkban időzik, hol napok óta az árvatári ügykezelést vizsgálja. Régen óhajtott szükséglet elégett ki ezen állás creálásával főispánunk, mert megyénkben, az árvatári ügykezelés gyökeres javítása már eloadzhatatlan szükséggé vált s reméljük, hogy az új árvászeki nyilvántartó működése csak hasznára fog válni megyénk árvatügyének.

— **Meteor.** Csütörtökön este, 9 óra tájban gyönyörű látványokat volt szemtanúja a sőtáló publicum. Hosszú fényes vonalban egy meteor világította be a csillagos eget, fényével elhomályosítva a körülötte levő apró csillagokat, a fényes tűzvonal, mely a meteor utját jelezte, több másodpercig volt látható.

— **Hangverseny.** A szarvasi akadémiai és egyetemi polgárok nagyobb szabású hangversenyt szándékoznak rendezni még e hó folyamán. — Ugy halljuk, hogy a szarvasi nőegylet is hasonló eszmével foglalkozik; az iparosok pedig buzdulva a tavalyi sikeren, — műkedvelői előadás rendezését vették ezálba. Sok a jóból egyszerre, különösen a nyári hónapokban!

— **Közgyűlés.** A szarvasi önkéntes tűzoltó egyesület f. hó 2-án tartotta alakuló közgyűlését a városláza udvarán. Számosan vettek részt a gyűlésben, a melyet, minthogy Dr. Krecsmárk János főszolgabíró akadályozva volt a megjelenésben, Benk Gyula, gimnáziumi igazgató nyitott meg, rövid szavakban esetenlővén a tűzoltói intézmény hasznos voltát a megalakulást kijelenté. Pól Dániel, azokat nyugtatta meg beszédével, a kik a tűzoltói intézményt ellenezték, mert attól féltek, hogy az pénzbe fog kerülni. A működő tagok száma meghaladja eddig a százat.

— **Szerencsétlenség építkezés közben.** András Dezső, András János ács mester fia, az épülő félben levő piactéri ev. iskola tetejéről f. hó 8-án délbe leesett, — oly szerencsétlenül, hogy balkarját eltörte.

— **Helyreigazítás.** A főgymnasiumi tanulók évzáró torna versenyén a VIII osztályból nem Králik Pál, hanem Schviager Sándor dobtá el a 11 kggrammos gránit követ 606 ctmnyire, mit az iskolai értesítőben és lapunk mult heti számába foglalt téves állítás kigazítása véget említnék fel.

— **Tisztviselők fizetésjavítása.** Az állami tisztviselők, altsztek és szolgák illetményeik javítására ki-szabott összegeket a költségvetés letárgyalása után ez évre egy összegben fogják megkapni „pótlék“ ezimén október elsején, ha azonban a kormány erre nem fog elég összeggel rendelkezni, ugy első sorban, a kisebb fizetésűeket fogják kielégíteni a nagyobb városokban.

Vidéki hírek.

— **Országos telefonhálózat.** A mult télen a debreczeni városi telefon a távirai drótok felhasználásával jól sikerült távbeszélési kísérleteket tett Debreczen és Budapest között. E sikerült kísérletnek már a közel jövőben nagyjontosságú gyakorlati haszna lesz, amennyi-

ben a kereskedelemügyi miniszteriumban az országos telefonhálózat fokozatos kiépítésének tervével foglalkoznak. E szerint még ezen évben kiépül a telefon-összeköttetés: Budapest, Szeged, Temesvár és Arad között; 1893-ban pedig Budapesttel Debreczen, Nagyvárad, Szatmár és Máramaros-Sziget fognak telefonösszeköttetésbe hozatni. A kereskedelemügyi miniszteriumban ezenkívül tervbe vették, hogy harmincz vidéki városban, a hol még nincs telefon, állami helyi telefonhálózatot állítsanak fel.

— **A csabai népbank ügye.** Szenzációs ügy került a nagyvárad kir. tábla büntető tanácsa elé, mely határozata által érdekes fordulat adott az egész bűnpörnek. Vád alá helyezte ugyanis az egész halomra omlott bank igazgatóságát. — Tudvalevőleg a csabai népbanknál tavaly elkövetett óriási sikkasztás miatt az öngyilkossá lett sikkasztó könyvezető vagyonát a gyulai kir. törvénytörvények zár alá vette s Bartóky László vezérigazgatót vád alá helyezte. A nagyvárad kir. tábla a gyulai kir. törvénytörvények határozatát megváltoztattatva s Bartóky László vezérigazgatót kivül, az összes igazgatóság és felügyelő bizottsági tagokat vád alá helyezni rendelte.

— **Szeghalom elzárólva.** A mult hó elején a szeghalmi méneseken a lovak között állítólag és nem teljesen bebizonyíthatva a takonykór tünetei között 2 lovat fedeztek fel, minél fogva a községre a legszigorubb 60 napi zárlat elrendeltetett.

— **Békésmegye helyi érdekű vasutjai.** A kisuj-szállás-déaványa-gyomai h. é. vasut részvénytársaság szerdán tartotta meg rendes évi közgyűlését Chorin Ferenc dr. országgyűlési képviselő elnöklete alatt Gyulán. A jelentés szerint a szállított személyek száma, mint a kilométernyi teljesítmény, majdnem kétszer akkora volt, mint az előző évben. A 27686 forint tiszta jövedelemből az elsőbbségi részvényekre 24 osztalékot fizettek ki. A felmentvény megadása után az igazgatóságot felhatalmazták, hogy a magy. kir. államvasutakkal a zónadíjzabás behozatal tárgyában szerződhesen. A felügyelő bizottságba Jakabffy Ignácot, dr. Reiner Edét és dr. Pollacsak Károlyt újra megválasztották.

Irodalom.

Festőművészeink a mezőgazdaság szolgálatában. Hazai festőművészeink eddig még nem igen keresték fel alkotó tehetségükkel a mezőgazdaságot, melynek pedig igen sok momentuma van, a mely érdemes a legnagyobb mesterek esetére vagy rajzójára is. A legutóbbi időben sikerült a „Köztelek“-nek, az orsz. magy. gazdasági egyesület hivatalos lapjának, különösen a szakszerű haszonállatok rajzolása és festésére fordítani művészeink figyelmét. A nevezett lap egymás után közli művészi rajzait Vastagh Géza és Büthner Helén festőművészeknek. Az elsőtől legközelebb jelenik meg művészi kivitelben József főhercegnek az ideitenyészállat-vásáron első díjat nyert és 100 forint eladott magyar fajú birkája, az utóbbi pedig elkészítette Albrecht főherceg magyar-óvári és gr. Teleki László erdélyi uradalmi ménese, tehenszete és sertés-nyájának sikerült rajzait, melyekkel legközelebb kedveskedik a „Köztelek“ olvasó-közönségének. — Hazai gazdasági irodalmunk egyik kiváló képviselője a „Köztelek“ e műmellékleteit aiuljuk olvasóink becses figyelmébe.

Közgazdaság.

Az 1892-iki aratási kilátások Magyarországon.

A gazdákra nézve évről-évre nagy fontosságú tényező az aratás eredménye. Ha jó a termés s az értékesítési viszonyok is megfelelők, aligha van boldogabb halandó, mint az a gazda, a kinek szükségletén felül még egyébre is marad terméscséből és ha a gazdák megelégedéssel néznek az események elé, ezen körülmény a nemzet összességére kedvező, mert a közgazdasági helyzet javulásához lényegesen hozzájárul.

Az aratás eredménye felül tájékozódni, ez képezi most hazánk egyik főfeladatát. Ilyenkor, a mikor az aratás megkezdődött, ez a kérdés annyira aktuális, hogy szükségesnek látszik vele behatobban foglalkozni.

Legelsőbbben is tudnunk kell, mily nagy lesz a kivihető felesleg; lehet-e azt értékesíteni még mielőtt az amerikai, esetleg orosz, továbbá a keletindiai, romániai stb. gabonatermények versenyével találkozunk. Vannak-e tehát piacaink s egyáltalában a szállításra elegendő számban vagonjaink.

Ha Magyarországon a korai aratással bekövetkező előnyökkel ismét bajunk lesz, azaz nem lesznek elegendő számban vagonjaink, a gabonatorlódás kikerülhetetlen, mert a tapasztalat igazolja, hogy július hó közepétől körülbelül 3 hónapon át a vasutakon óriási a forgalom. Ilyenkor Ausztriába és külföldre közel 6—8 millió métermázsza gabonát szállít Magyarország. A gazdák érdeke, de a dolog czélszerű volta tehát megköveteli, hogy szállítási eszközökben ne legyen hiány. Különben panasz panasz ér s a korai aratás előnye halomra dőlhetnek.

Jó lesz előre gondoskodni arról, hogy a régi bajok ne következzenek. Készletbe kell helyezni a rendelkezésre állható összes vagonokat, nehogy pótlhatatlan veszteség érje a termelőket.

Az 1892-iki termés milyen eredményt fog nyújtani, azt ma meghatározni bajos lenne. De ha a körülményeket, a gabona eddigi állását figyelembe vesszük, azt hisszük, az idén is középszerű termésünk lesz, dacára a sok elemi csapásnak, mely hazánkat érte az utóbbi időben is. Vihar, jég felhőszakadás és árvíz sok kárt okozott, de a kár nem lesz talán oly jelentékeny, mint a melyet a nagy mérvben fellépett rozsda és üszög okozott.

A rozsda az ország legáldottabb, legjobb buzatermő vidékeit lepte el s pusztította szépen fejlődött kalászkok magházaiban. Az alföld vidéke az, a honnan sok panaszt hallhatni a rozsda terjedése miatt s hihetőleg a felföld, de az erdélyi vármegyék sem kerülhetik ki a veszedelmet, mert az idén a rozsda általánossá fejlődhetett a gyakori ködös időjárás következtében. Nemesak a búzát, de a rozst, árpát és zabot is megtámadta, néhol e két utóbbi terményt nagy mérvben. A gabona tehát minőségileg sok helyen szenvedett s ez oknál fogva lesz elég vidékünk a hol a sulyra, színre nézve nem fogja kielégíteni a várákozást. A vetések állásáról közölt hivatalos és magántudósítások nyomán arra az eredményre jutunk, hogy a buza országwide különböző termést ígér. Junius hó közepén a buza állása jó középszerű volt, azóta változott annyiban, hogy a megdölt vetések szaporodtak, mindazáltal, ha a junius hó közepén jelzett vetéseket vesszük alapul, kitűnik, hogy a búzának 5.39 százaléka volt csak közepén aluli, míg 64.14 százalék középszerű és 30.47 százalék közepén felüli. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy a bevetett terület 5.3 millió kat. föld s a mult évi termésátlagok arányában levonjuk következtetéseinket az idei termést illetőleg, kilátásunk van csaknem olyan termésre, mint az 1887-ben termett 51.42 millió hektoliter. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk azon körülményt, hogy a buza junius hó közepétől szenvedett, tehát okvetlenül

változni fog az arány legalább is néhány százalékkal. De ha elvégre még olyan termésünk volna is, mint az 1891-iki volt, azt sem lehetne mondani rossznak, mert megközelítette az 1888-iki ugyancsak elég jó középszerű termést.

A rozs gyenge ugyan, de jobban áll, mint tavaly s ha nincs is középszerű eredményre kilátás, a mennyiséget a többnyire jó minőség pótolni fogja. Ugyancsak junius hó közepén a rozsszal bevetett 2 millió kat. holdnyi területen, a vetések állása a következő százalékos arányt mutatja: közepén aluli volt 32.80%, közép 59.30%, közepén felüli 7.90%; viszonyítva a mult évhez kerek 16%-kal kielégítőbb az állapot. A mult évben majdnem 15 millió hektoliter termésünk volt, az idén 16-17 millió hektoliterre számíthatunk s a legrosszabb esetben ugyanolyanra, mint 1888-iki termés volt. (15 63 millió hektoliter.)

Az őszi árpa közép és jóközépszerűen fizet; a tavaszi még csak most fejlődik igazán, kalászat nem régen vetette ki. A tavaszi árpa junius hó közepén jóval gyengébben állott, mint a mult évben, megfelelő időben. A tavaszi árpát is mint már fentebb megjegyeztük, a rozsda igen sok helyen tulságos mérvben eltele rovarok is megromgálták; s ha csak a rozsda nem fogja tönkre silányítani, még középszerű termést adhat. A bevetett 1.85 millió kat. holdnyi területen közepén alul állott 17.93% (1891-ben 3.6%) közepén 69.44 (65.4%) és közepén felül 12.63% (31.2%) Az árpa tehát ez idő szerint körülbelül 10-15%-kal gyengébb, mint a mult évben volt és így az idei termés legfeljebb 17-18 millió hektoliter lesz, ha t. i. az említett elemi csapások nem főgnak az eddiginél sokkal több kárt okozni.

A zab jobban áll mint az árpa, de ennek is éjje csaknem az a baja, a mi az árpának; ezt is fergek pusztították sok helyen s a rozsda is az ország több vidékén eltele. A zabvetések az utóbbi időben meglehetősen szépen gyarapodtak, néhol azonban szintén szenvedtek az abnormis időjárásban. A bevetett 1.78 millió kat. holdnyi területen közepén alul állott 10.05% (1891-

ben 6.20%) közepén 72.33% (62.40%) és közepén felül 17.62 (31.40%) A terméskilátások tehát a mult événél junius hó közepén messze állottak; de még mindig kielégítőek, mert körülbelül 20 millió hektoliter zabra számíthatunk, ha ugyan számításainkat a még hátra lévő idő nem fogja keresztelni.

A repeze, ez a szintén eléggé fontos mezőgazdasági czikk már évek óta nem úgy sikerül, hogy a termelésébe fektetett tőke biztosítva lenne kamataival. Gyakran nagyon is érzékeny természetű lévén, a rossz idő viszontagságait nem bírván legyőzni, silány aratással fizet. Már több éve, hogy nem adott megfelelő termést s az idén sem fog adni, kifogásolják, quantitative és qualitative. Az aratást néhol már be is fejezték.

A kukorica igen szépen nő, s ha maradandó lesz kitűnő termést fog adni. A többi kapásnövények is jók. Takarmányneműek azonban a sok esőtől sokat szenvedtek; mennyiségileg csak jó lenne az eredmény, de minőségileg kisebb-nagyobb mérvben ugyiszólván általában kifogásolhatók. Szőlő rossz, gyümölcs kevés lesz.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. — urhölgynek. Helyben. Igaza van Nagysádnak, a helybeli sajtó két organusa egymástól nagyon is eltérő kritikát adott K. Kopácsi Juliska aszony vendégszereplése alkalmából — úgy tudjuk azonban, hogy a kitűnő művésznőt semmiben sem alterálta a „Sz. V.” „lesújtó” kritikája, mivel a publicum minden alkalommal tüntető módon adott kifejezést ellenkező véleményének és mi is azt tartjuk, hogy a nép szava, Isten szava. — T-t J-n. Dömsöd. Köszönjük a küldeményt, alkalmmilag majd válogatunk belőle. Dr. V. L. Budapest. Miért oly hallgatag szép szavú lantja?

Szerkesztő: STEINBÉLA.

Laptulajdonos: SZIKESANTAL.

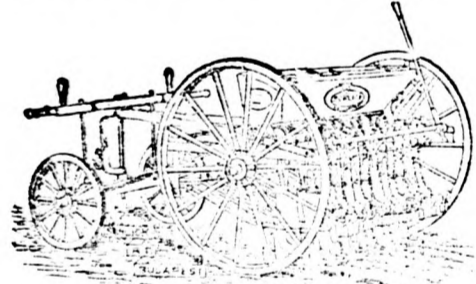
H I R D E T É S E K.

SCHLICK-féle

vasöntöde ésgépgyár
részvény társaság
BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI kerület külső Váci-ut,
Városi iroda és raktár: Podmanický-utca 14 Főrk-raktár Kerepesiút 77.

Gőz- és járgánycséplő-készületek

számos első díjjal kitüntetett szab. Schlick-féle 2 és 3 vasu ekék, mélyítő és egytetemes acél-ekék, eredeti SCHICK- és VIDATS-féle egyvasu ekék, tafajmivelő eszközök valamint

Schlick féle szab, „Haladás” sorbavetőgépek. Takarmány készítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéveköltő és marókrakó arató- és fűkaszaló gépek szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak, Árjegyzék ingyen és bérmentve.

11-18

Állatorvosi Gyógyintézetek

Magyarországi állatorvosi intézetek listája. A listában szerepelnek az ország minden részén működő állatorvosi intézetek nevei, címei és a vezető orvosok nevei. A listát a Magyarországi Állatorvosi Társaság készítette kiadásra.

SZIKES ANTAL könyvnyomdája

S Z A R V A S O N.

ELVÁLLAL MINDEN A KÖNYVNYOMDÁSZAT KÖRÉBE VÁGÓ MUNKÁKAT, ÚGYMINT

DISZES SZÁMLÁK, JEGYZÉKEK ÉS TUDÓSÍTÓ LEVELEK,

ELJEGYZÉSI ÉS ESKETÉSI KÁRTYÁK IZLÉSES MEGHÍVÓK ÉS TANCZLOK SZINES NYOMÁS VAGY ARANYOZÁSSAL

ÉTLAPOK, VÁROSIÉSKÖZSÉG H VATALOS NYOMTATVÁNYOK,

JEGYZÉKEK CZIM-, ASZTALI- és NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK KIMUTATÁSOK IDŐSZAKI IRATOK tb.

Minden hazai hirlapra és regényre előfizetés elfogadtatik.